

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 9 (8593)

3 МАРТ

2016 йыл

КИШИ ЮМА

НАВРУЗ АЙЫ

Баасы 5 маънет

1931-нчи йылдан алып шыгады

8-нши Март – Халклар ара хатын-кызлар куъни

СЫЙЛЫ КЫСКАЯКЛЫЛАР!

Сизди Халклар ара хатын-кызлар куъни – 8-нши Март байрамы ман кутлайман.

Баъри заманларда да кысаяккыдынъ келпети мен тувган уйдинъ ошагы эм бесик, йылувлук эм ийги уйишлик йорук, баскалар уйини ян авырувлук эм яратувишлик аьрекет байланыс.

Кысаяккыда келисли кепте аьдемнинъ энъ ийги касиет сапатлары косылысады: ювыклар акында каър шегуъв, ян-акыл тазалыгы, ис суъерлик эм шыдамлык, ян йылувлук эм кешип болувлык. Биз ана йигитлиги мен сукланувды коймаймыз, неге десе онынъ аркасы яс аьдем, шынты эдап баалыклардынъ маънесин анълап, гражданин эм патриот боладылар.

Дагестанлылар! Кысаяккыдынъ – анамыздынъ, ян косагымиздынъ, кызымыздынъ келпети бизге киели. Кысаяккы ман катнасымыз – бизим маданиятмыздынъ эм эдаплыктынъ негизи. Фанатизм, экстремизм, терроризм ана юрегине яралар саладылар. Сакланъыз аналарды, сакланъыз тынышлыкты, сакланъыз Дагестанды! Сакланъыз Россияды!

Кысаяккылар бизди танълык эм ярасыклык ярыгы ман бийлейдилер эм соны ман бирге ямагат яшавынынъ баъри тармакларында озълерин белсен коърсетедилер, эр аьдемлерди янъгы йигитликлерге эм ислерге даврендирип. Бизим алап косакларымызда биз баъри ийги затларды табамыз, олар ман наъсипли келектегиге сенимлеримизди байланыстырамыз, оларга энъ баалы – бизим балаларымызды сенемиз.

Сизге берк ден савлыкты, суъйимди, тынышлыкты эм онъайлыкты йорайман.

ДР Аькимбасы

РАБДУЛАТИПОВ.

СЫРТ ТЕРРИТОРИАЛЛЫК ОКРУГЫ – НОГАЙ, ТАРУМОВ ЭМ КИЗЛЯР РАЙОНЛАРЫНЫНЪ АЯВЛЫ ХАТЫН-КЫЗЛАРЫ!

Язлык озъ ыхтыярларына киреди, а оны ман бирге бизим энъ суъйикли байрамларымыздынъ бириси – Халклар ара кысаяккылар куъни – 8-нши Март байрамы ювыклайды.

Бизим савлай яшавымыз Кысаяккыдынъ, Анадынъ, Аьлейдинъ юмсака, йылы ярыгы ман янланган.

Кудай эм табиат нан Сизге тынышлыкты, суъйимди эм танълыкты алып барув, уй ошагын саклав эм, аьдем ырувын бардырып, янъгы яшавды савкатлав борышы берилген. Бу байрам куън-

де сизге ак юректен разылык соъзлер айтамыз: сизинъ кыйынынъыз уйини, баъри кыйынлыкларга карамастан яшавга суъйинип, ынанымды, сенимликти эм суъйимди савкатлап болатанынынъыз уйини.

Сизге аьел наъсипин, уйишлик онъайлыгын, ян коънъилликти йорайман. Берк ден савлыкты, ярасык, наъсипли эм суъйимли болынъыз!

В.ПАЛАМАРЧУК,

ДР-нынъ Сырт территориаллык округында ДР Аькимбасынынъ толы ыхтыярлы ваькили.

АЯВЛЫ КЫСКАЯКЛЫЛАР!

«Ногайский район» муниципаллык туъзилиси эм администрациясы Сизди энъ ярасык язлык байрамы – Халклар ара хатын-кызлар куъни мен кутлайды.

Бу язлык байрамы кысаяккыдынъ келпети мен байланыс энъ таза, ярык эм танъ затларды белгилейди.

Кысаяккы тек аьел ошагын саклавышы болып калмайды, ол бизим элимиздинъ оьрленувинде де белсен катнасады, бизнесте, ямагат яшавынынъ ямагат-политикалык, социал-экономикалык эм

маданият тармакларында уьстинликлерге етиседи. Эм аьр кысаяккы ана болып, янъгы янлар эндиреди эм соны ман, несиллер ара байланыс болып, аьдемишлик ырувын бардырады.

Бу байрам куънинде сизге ак юректен ынанымды, сенимди, суъйимди, наъсипти эм ден савлыкты, яслыкты эм ярасыклыкты, аьел онъайлыгын, куънининъ ярык шувагын эм коъп шешекейлерди йораймыз.

К.ЯНБУЛАТОВ,

«Ногайский район» МО аькимбасы.

«Шоъл тавысы» газетасынынъ яваплы секретари Любовь Уразаева эм боълик редакторы Гульфира Бекмуратова

Оразбике Кокоева – ДР ат казанган маданият куллыкшысы

Зафира Магомедова
«Дагестан» ГТРК
Ногай боълигининъ редакторы

Фарида Аблезова, Халипет
Сайтова – «Россельхозбанк»
куллыкшылары

Гульзара Эсмухамбетова –
предприниматель-хатын

Зарбийке Аженьязова –
койшы-хатын

Феруза Дикинова – Россиядынъ
ат казанган орманшысы

Зарбийке Мунгишиева –
«Тарумовский район» МО
администрациясынынъ
аькимбасынынъ орынбасары

Сабират Аьубекерова –
ДР ат казанган маданият
куллыкшысы

Тувган ерге ант

Дагестан эм дагестанлылар уьшин баъри заманларда да белгилердинъ (символ) уйкен маънеси болган. Дагестан оъзи де ялгыз бир эсабында тарих яктан Кавказ, Россия эм дунья уьшин эркликтинъ, йигитликтинъ, ис суьерликтинъ эм конакшылыктынъ белгиси болады. Бизим йырларда бизим данъкы тарихимиз коьрсетилген, а Дагестан халкларынынъ поэзиясы оьмирлер бойынша бизим оьктемлигимиз болады.

Аьли биз республика оьрленуьвининъ янъы кезегинде турамыз, ол енъил тувыл эм яваплы. Дагестаннынъ аьлиги етекшилигине, республика Аькимбасы Рамазан Гаджимурадович Абдулатипов бу йолда коьп зат этпеге уьлгирген. Бас деп йыллар бойы республика оьрленуьвин осаллатаган эм алдынги етекшилерге буршав этетаган коьп оравлыклар бузылган. Властьке карасты туьрлендирмеге, онынъ кадрлар сырасын янъырtpага, халкты аьрекет этуьвге онъламага, кавыфсызлыкты кайтадан туьзбеге, властьке аьдемлердинъ сенимин кайтармага эм дагестан яшавынынъ коьплеген тармакларында аьлди кескинли кепте туьрлендирмеге эп болды. Янъы Дагестаннынъ оьрленуьвининъ эм туьрленислердинъ бас кесеги болган маданият тармагында шынты яратуьшылык революция болып кетти.

Республика оьрленуьвининъ янъы кезегине янъы белгилер, дагестанлылар кирискен аьрекетликлерге янъыша яратуьшылык яктан караганы керек. «Ант» деген уллы йыр – Дагестаннынъ эки данъкы атлы аьдемлерининъ – шаир Расул Гамзатовтынъ эм композитор Мурад Кажлаевтинъ биргелес яратуьшылык аьрекетининъ емиси. Бу данъкы аьдемлер коьпте Дагестан белгилери болганлар эм олардынъ биргелесте туьзген произведениесин республикадынъ бас белгилерининъ эсабында токтастырув – идеология ягыннан керекли зат. Оны этуьв – тарих акыйкатлыкты сыйлав.

20 йыл Дагестан белгиси соьзсиз эди. Ама тавлы уьшин соьз дайым да энъ маьнели эм уллы анълам болган. Тувра эм дурыс соьзди дагестанлылар дайым суьйгенлер эм баалаганлар. Энди Дагестаннынъ янъы гимнининъ соьзлеринде тувган ерге ант та, халк алаллыгына сенуьв де бар. Янъы гимнинъ музыка эм поэзия анъларында биз янымызда Дагестан ман байланыстыратаган баъри аьруьв затлар орын тапкан.

Янъы гимнди алув акында соравдан тура кайбир намыслары осал аьдемлер республика етекшилигине карсы турмага шалыстылар, оны маданият яктан айырув политикады озгаратаганында куьналемеге аз калып. Кертисинде олай тувыл. Дагестанда озгарылатаган баъри зат аьлиги поли-

тика миллет-маданият бирлесуьв политикасы болады, эм эки уллы дагестанлыдынъ биргелес аьрекетинегизинде тувган янъы гимн соны ийги ыспатлайды.

Наьсипке, бизде Тавлар Элинде дагестанлыларды оьзиндикилерге эм ятларга айырмаганлар. Баъри уллы дагестанлылар, милетине, яшаган ерине карамастан – бизим ортак миллетлик калым-жамыз эм ортак оьктемлигимиз. Олардынъ исте эм яратуьшылыкта етискен етимислери – аьлиги эм келеектеги несиллерге коьрим.

Дагестан янъыртылады, эм онынъ бас белгилерининъ бирисин авыстырув кереклиги аян. Онынъ соьзлери дагестанлылардынъ миллет оьктемлигин янландырмага, аьдемлерди бирлестирмеге эм яратуьшылыкка онъламага керек.

Янъы Дагестан онынъ миллетлик ой-токтасын янъыртувда керексинеди. Гимн – ол бас деп элдинъ миллетлик ой-токтасын яшавга шыгарув. Гимн – ол тек уллы йыр тувыл, ол солай ок патшалык социаллык эм халк бирлигининъ белгиси. Эм гимннен тура соравды оьзининъ ийги тувыл мыратларында кулланув Дагестан халклары арасында дослыктынъ эм макулласувдынъ йогары идеяларына куллык этип болмайды. Гимнди эситип, осал аьдем куьш алмага, яраланган сав болмага, йигерсиз эркли болмага керек. Гимнде Тувган ердинъ куьши, несиллер йигитлиги, ата-бабалар алаллыгына ант, олардынъ йолын алып барувшылардынъ алаллыгы эм йигерлиги коьрсетилмеге керек.

Гимн аьдемди оьр коьтермеге, оны куьшли, ийги эм йогары эдаплы этпеге керек. Сонынъ уьшин де ол эл белгиси болады. Расул Гамзатов эм Мурад Кажлаев язган «Ант» деген гимн бу баъри принциплерге келиседи. Ога дейим бизде соьзсиз эм куьшсиз гимн болган. Аьли гимн соьзлерди де, куьшти де алды, эм сонынъ уьшин янъы оьрли, ашык эм таза Дагестан данъкына куллык этек.

Бу гимнди алып, биз артта кавгаласув эм ялганлык йылларды калдырамыз, бир де оларга кайтпагандай этип. Дагестанга оны уллы эм оьлимсиз этетаган тарих эстелик пен яшамага керек. Баъри дагестанлыларга Тувган ери, халкы, тайпасы, тувган тили, тавлар эм тавлылар баалыклары акында ойламага керек заман тувган. Сонда тавлар данъыллардан басланатаганын эм данъыллар тавларсыз болмайтаганын мутпага керек тувыл. Ол – баъри дагестанлылар уьшин гимн, неге десе бизде халклар коьп болса да, Дагестан бизде бирев, эм ол дайым бирликте болмага керек!

Магомед АХМЕДОВ,

*Дагестаннынъ халк шаири,
ДР Язуьшылар соьзынынъ
Правлениесининъ председатели.*

Азнаур Аджи́ев бизде конакта

Уьстимиздеги йылдынъ февраль айынынъ 27-нши куьнинде ДР Баспа эм информация министри Азнаур Аджи́ев Ногай районында халк пан йолыгыс озгарды. Сонда «Ногайский район» МО аькимбасы Казмагомед Янбулатов эм администрациядынъ баска яваплы куллыкшылары да бар эдилер.

Йолыгыс «Шоьл тавысы» редакциясынынъ куллыкшыларына Сый грамоталар тапшырувдан басланды. Сол Сый грамоталарга республикалык газетамыздынъ редакциясынынъ яваплы секретари Любовь Ибрагим кызы Уразаева эм маданият оьблигининъ редакторы Гуьлфира Абудин кызы Бекмуратова тийисли болдылар.

Куьн узагында йолыгыска «Ногайский район» МО Депутатлар Йыйынынынъ депутатлары, авыл поселениелерининъ ваькиллери туьрли соравлар ман келдилер.

Йолыгыстынъ басында, келген конакка район яшавшылары ДР Аькимбасы Р.Абдулатиповка савболсынларын айттылар, неге десе ол бизим районымызга оьр власть органларынынъ йогары ис орынындагы аьдемлерине, райондагы социал-экономикалык аьллерин билип турар ниет пен, йыйы катнамага амал береди.

Район яшавшыларынынъ берген соравлары да еримиздеги социал-экономикалык, маданият эм спорт тармакларына келискен соравлар эм маьселелер республикалык кезекте шешилмеге керек эди. Мысалы, район

йыйынынынъ депутаты, Орта-Тоьбе авыл школасынынъ тарих окытуьшысы С.Межитова авылынынъ энъ де маьнели деген маьселелери газификация, школа эм йол акында айтты. Онынъ айтувына коьре, авылда газ трубалары салынган, 30-га ювык уйлерге де кирген, тек янатаган газ йок. Солай ок 2008-нши йылда курылып басланган школа меканы да сонъына етпейди. А ямгыр-шашынлы куьнлерде авыл ишинде йол йоклыктан юрип болмайдылар.

Солай ок ДР Баспа эм информация министрининъ алдында авыл школаларынынъ осал аьллерде экени акында Батыр-Мурза, Шуьмлелик эм Кумлы авыл ваькиллери де айттылар.

– Йылдан-йылга, Аллага шуькир, авылымыз оьседи, соны ман бирге балалар саны да коьбееди. Сол балаларды биз оьз авылымыздынъ школасына сыйдырып болмаймыз, оларга янымыздагы авылларга кетип окымага туьседи, – дейди Батыр-Мурза авыл школасынынъ етекшисининъ орынбасары С.Эсиргепова.

Сув етпейтаганы акында Шуьмлелик авыл яшавшылары Г.Раджабов пан О.Шахбанов айттылар.

«Курман» КФХ етекшиси А.Келуев Кизляр-Ставрополь крайынынъ япсарларына дейим йолына карамага керек деген ойын билдирди. РДК етекшиси С-М.Караянов маданият уйининъ меканына ярастырув ислер этилмеге керегин айтты. 50-60-ншы йылларда курылган

меканда бир неше ис коллективлер куллык этедилер. С-М. Караяновтынъ тилеклерин ДР маданият министри З.Бутаевага еткермеге соьз берди А.Аджи́ев. «Село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы З.Аджибайрамов ДР Баспа министрине республикалык кезекте район орталыгымызда канализация эм футбол майданын курув соравларын шешпеге тилек салды.

«Ногайский район» МО администрациясынынъ етимлер мен куллык этетаган оьблигининъ тамада специалисти Л.Аджи́кова районымызда керексинетаган етим калган балаларга турак-уйлер алмага амаллар етпейтаганы акында билдирди.

Район Ямагат палатасынынъ председатели Э.Саитов районымыздынъ энъ маьнели соравлары – ногай тилимиз, Интернет, цифровой ТВ йоклыгы акында айтты. Ол берген соравлардынъ ишинде маьнелилердинъ бириси – район яшавшыларымыз (Сбербанк амаллары ман пайдаланатаганлар) тийисли акшаларын шешпеге уьшин Кизляр каласына бармага туьседи.

ДР Баспа эм информация министри Ногай районында йолыгыскан яшавшылардынъ аьр бирисининъ берген соравларын тынълады, тийисли ерлерге еткермеге соьз берди эм оьзи де сол соравлардынъ шешилуьвин де тергеегин билдирди.

Г.САГИНДИКОВА.

Суьвретте:

йолыгыстан коьринис.

РАЙОН ЙЫЙЫНЫ

Сессия болып озды

Оьткен дуьйсемби куьн «Ногайский район» МО-сынынъ 5-нши кере шакыртылган Депутатлар Йыйынынынъ 29-ншы сессиясы озгарылды.

Онда ДР Аькимбасы Р.Абдулатиповтынъ ДР Халк Йыйынына каратылган Язбасы бойынша район Депутатлар Йыйынынынъ председателининъ орынбасары А.Янмурзаев шыгып соьйледи.

2015-нши йылда аьрекет этуьдинъ сырагылары эм 2016-ншы йылга бас борышлар акында «Ногайский район» МО аькимбасы К.Янбулатов эсап берди.

Ногай районы бойынша Россия МВД ОВД начальнигининъ куллыгын юритуьвши У.Бейтулаев 2015-нши йыл сырагылары бойынша эсап берди.

Депутат А-З.Лукманов «Ногай-

ский район» МО Уставына туьрленислер киритуьв акында эм район Депутатлар Йыйынынынъ председателининъ орынбасары А.Янмурзаев «Ногайский район» МО-сынынъ ваькилли органынынъ аппаратына кыйын ак тоьлев яктан саклав акында билдируьвлер эттилер.

Солай ок баска соравлар да каралды.

Кутлавлар

Сыйлы Хатын-кызлар! Ак юректен Сизди язлык байрамы – Халклар ара кыскаяклылар куьни мен кутлайман. Бу байрам язлыктынъ

Аявлы кыскаяклылар! Ак юректен Сизди биринши язлык байрамы – Халклар ара кыскаяклылар куьни мен кутлайман. Бизим яшавда бар баъри баалы затлар – наъсип, суьйиниш, сенимлик, суьйим – кыскаяклы ман байланыс-лы. Сизинъ танълыгынгыз эм шыдамлыгынгыз, йога-

Ногай районынынъ сыйлы кыскаяклылары! Ак юректен Сизди биринши язлык байрамы ман кутлайман. Бу куьн биз сизге ак юректен разылык соьзлери-мизди каратамыз эм сизинъ ыспайлыгынгыз эм суьйдим-

Александр ПОГОРЕЛОВ,
Кизляр районынынъ аькимбасы:

басында, табият биринши тынысын алагаан, аьдем-лер йылувлукты, янъыртув-ды, суьйимликти куьтета-ган наъсипли заман вақытын-да белгиленетаганы босына тувыл. Кыскаяклы коьп заты ман язлык пан уасалы: ярасы-кык, суьйдимлик, ийги сезим-лер мен бийленуьв. Эм кыска-яклыдынъ аркасы ман, олар-дынъ суьйими эм танълы-гы аркасында эрлер оравлы-кларды еньедилер, сенимлик-ти йоймайдылар эм келеек-

Эльдар КАРАГИШИЕВ,
Бабаюрт районынынъ аькимбасы:

ры ян сапатлыгынгыз, акыл-лыгынгыз эм суьйимингыз дайым да сукландырган, уллы ислерди этуьвге даьвренидир-ген. Кыскаяклы аркасы ман аьелдей, балалардай, уьйдей баалыклардынъ уйкен маьне-лиги сакланады. Сиз уьй оша-гын саклайсыз, эм бу дуня-ды оннан да ярасык эм танъ этесиз. Сиз уьйишликте каь-рлевингиз бен бирге кеспилик аьрекетингизди де аьлемет оьнерингиз бен бардырасыз. Биз сизге аьел баалыкларын беркитуьвге косагаан уьйкен уьлисингиз эм социал-лык эм экономикалык туьрле-нислердинъ баъри тармакла-

Александр ЗИМИН,
«Тарумовский район» МО администрация аькимбасы-нынъ куьллыгын юритуьвши:

лингиз, анъламынгыз эм шыдамлыгынгыз бан сукла-намыз. Оьзлерининъ беркимеген юка ийинлерине баъри уьйиш-лик каьрлерди алып, кыска-яклылар окувда да, производ-ствода да эрлерге алдышы-лыкты бермейдилер, ямагат алдында туратаган энъ маь-нели соравларды шешуьвге бааланып болмайталан уьлис косадылар. Район яшавында белсенли катнаспага шалысып, кыска-яклылар оьз ыспайлыгын,

ке ынанадылар. Кыскаяклы – анадынъ, кыскаяклы – аьлей-динъ, суьйген кыздынъ юрек йылувлукты, онынъ йылы куь-лемсиреви бизим яшавымыз-дынъ баъри кыйынлыкларын еньеди. Кудай сизге берк ден сав-лык, суьйиниш эм ийгили-клер берсин! Дайым да эрлер сизинъ акынъызда каьр шек-синлер, а ийги сезимлер янъы яратувышылык уьстинликлер-ге эм яшав еньуьвлерге даьв-рендирип турсынлар.

рында белсен катнасатага-нынъыз уьшин бек разымыз. Кыскаяклыдынъ уллы ролин сиз аьдем ынанып болмастай еньиллик пен эм келеекке ийги сеним мен ойнайсыз, ол зат бизди куьшли, йигерли эм сиз-ге тийисли этеди. Дайым да ыспайы, суьй-димли эм танъ болынгыз. Дайым да касынгызда берк, сенимли эр ийини болсын, а уьйингизди тынышлык эм макулласуьв бийлесин. Яслы-гынгыз эм ярасыклыгынгыз бир де солымасын. Аьел наь-сибин, суьйиниш, савлык эм онъайлык сизге!

суьйдимлигин йоймайдылар, дайымлык аьдемшилик баа-лыклардынъ булагы болып, яшавга тынышлыкты, яра-сыклыкты киритедилер. Ян тоьрингизде дайым да язлык яйнасын, а наъсип, суьйим эм онъайлык сизинъ туьрленмес йолавыларынынъыз болсын эм бу ийги байрам коьнгиллиги сизинъ юрекле-рингизди йылытсын. Берк ден савлык, онъай-лык, суьйиниш сизге эм сизинъ ювыкларынгызга!

НЕФТЕКУМ РАЙОНЫННАН

Ислеген казанар

Тукуй-Мектеб авыл орта мектебинде коьп йыл-лар бойы Хадиджат Мука-вовна Янмурзаева аьрекет этип келеди. Ол Ставрополь каласындагы педагогикалык институтын окып битирген. Хадиджат Янмурзаева оьзи-нинъ окытувышылык аьре-кетин 1983-1988-нши йыл-ларда Терекли-Мектебтинъ Джанибеков атындагы мек-тебинде баслаган. Онынъ буьгуьнги етимислеринде алдынгы йылларынынъ да уьлиси уьйкен. Ол йылув-лык пан коьп йыллар арт-та Билимлендируьв управ-лениесининъ етекшиси Ш.Мунгишиевти, окытув-шылар Х.Аракчиевады, С.Аджиевады, З.Авезовады эм сондай баскаларды эси-не алады. Окытувшы кыска-яклы олардан тек физи-ка дерисин окытув мето-дикасына уьйренип кал-

май, яшав-эдаплык принци-плерине де уьйренген. Ол яшавында сондай сулыплы кеспили аьрекетшилер мен рас болганына бактысына бек разы. Тукуй-Мектеб авыл орта мектебининъ ис кол-лективинде де онынъ сый-абырайы уьйкен. Х.Ян-мурзаева «2015-нши йыл-дынъ етимиси» деген XI Савлайроссиялык ярысы-нынъ еньуьвшиси болды. Хадиджат Мукавовна, Росси-ядынъ бажарымлы кыска-яклылары сырасына кирип, «Сапатлы билимлендируьв» тармагында «Алтын кус» баргысынынъ иеси болды. Эм «Миллеттинъ ден савлы-гы» деген федераллык про-грамманынъ амалламаларын яшавга шыгарув мырадга эткен косымы уьшин акша-лай баргыга тийисли этил-ди. Кыскаяклыдынъ бел-

гилеви мен школадынъ, онынъ етекшисининъ ети-мисинде окытувышылар-дынъ, окувшылардынъ, ата-аналардынъ уьлиси уьйкен. Авыл яшавшылардынъ бир-ге демевлик этуьви мен окув ошагында спорт, гимнасти-ка заллары, язгы спорт май-данлары, ойын эм тынша-юв эм шешекейлер шашув уьшин ерлер, керекли алат-лар ман медицина кабине-ти, столовая ярастырылган-лар. Окувшылар бригадасы экологиялык таза ясылша-лар, бакша оьсимликлерин оьстиредилер. Мектеб тоь-герегинде туьрли емис тере-клери шашылганлар. Мун-да спорт пан кызыксынмага суьйген аьр кимге де аьллер туьзилген.

Москвадан еньуьв-ши болып келген Хадиджат Янмурзаевады ис йолдас-лары, окувшылары йылы йолыктылар. «2015-нши йылдынъ уьстинлиги» деген ярыстынъ дипломы ман, мектеб етекшисиннен баска, мектеб оьзи де белгилен-ген. Баска болып, Хадиджат Мукавовнадынъ омыравына алтын белгиси тагылды эм «Алтын кус» Россия баргы-сы тапшырылды.

Мектеб етекшиси келе-екте де Савлайроссиялык оьлшеминде мектебимиз-ди коьтерип, янъы уьстин-ликлерге етисип келеегине сенимди йоймаймыз.

Хадиджат Мукавовнады Язлык байрамы – Хатын-кызлар куьни мен кутлап, берк ден савлык, исинде коьп етимислер йорайман.

М.ОМАРГАЗИЕВА,
Тукуй-Мектеб авыл яшав-шысы.

Суьвретте:
Х.Янмурзаева.

Язлыктынъ яйнаган байрамы

Мурзадин АВЕЗОВ,
Дагестан Республикасынынъ
Халк Йыйынынынъ депутаты:

Аявлы Хатын-кызлар!

Сизди келеяткан патшалык байрамы – Халк-лар ара хатын-кызлар куьни мен кутлайман.

Бизим оьрметли эм суьйикли аналарымыз, аьптелеримиз, карындастарымыз, уьй бийке-леримиз – баъри ярык эм ийги затлар сизинъ атынъыз эм исингиз бен байланыс-лы. Сиз аьдем тукумын яратувышы, аьел ошагын саклавышы оьз ян йылувлуктынгыз, ана суьйимлигингиз эм кай-ратлы куьллыгынгыз бан уьйкен сыйга эм бас ийуьвге тийислисиз.

Сиз баьримиз уьшин де Тувган Элимиздинъ келпети, анъ-акыллыктынъ эм эдап тазалыгы-нынъ, суьйдимликтинъ, танълыктынъ йогары уьлгиси.

Сизинъ уьйлерингизге онъайлык, берекет, аьелингизге тынышлык, наьсип, оьзингизге берк ден савлык, янынъызга янъы куьш, коьп уьстин-ликлерди йорайман. Сизинъ коьнгиллерингиз дайым да суьйимликке эм байрам шатлыгына толсын!

Зейдулла АДЖИБАЙРАМОВ,
«село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы:

Ногай районынынъ ярасык яшавшылары, сый-лы хатын-кызлар!

Сизди ярасык язлык байрамы – Хатын-кызлар куьни мен кутлайман.

Буьгуьн хатын, ана, куьллыкшы, аьелдинъ эм ювыкларынынъ сеними – ямагаттынъ эм пат-шалыктынъ маьнели кесеги болады. Биз куьннен-куьнге бек аьруьв анълаймыз хатыннынъ ямагат арасындагы орынын.

Хатын-кызлардынъ билимлендируьв, савлык-саклав, социал-экономика тармакларына косата-ган уьлислери баасыз. Кайсы ерде де хатын тап-шырылган борышларын тийисли кепте бажара-таганы ыспатланган.

Хатыннынъ аьелинде береталан йылувлы-гы акында айтсак ша. Ол да оьлшемге тийисли тувыл.

Буьгуьн Хатын-кызлар байрамы алдында, сый-лы хатынлар, ак юректен ден савлыкты, наьсип-ти, суьйимди эм аьелде татымлыкты, ойлаган ойларынгыз яшавга шыгарылганын йорайман.

Сабират АБУБЕКЕРОВА,
ДР ат казанган маданият куьллыкшысы, Хатын-кызлар советининъ председатели:

Хатын-кызлар куьни – бек ярасыклы байрам, меним яша-вымда бу куьн тек ийгилик пен байланыс-лы. Биринши язлык байрамы бизим юреклеримизге суьйиниш эндиреди, бу куьн биз ак юректен аналарымызды, аьптелеримизди, кызлары-мызды кутлаймыз.

Хатын-кызлар советининъ бу байрам ман байланыс-лы коьп планлары бар. Солардынъ ишинде янъылыклардынъ бириси – художник Карина Наврузовадынъ выставкасын озгарув. Бу шара 4-нши мартта 12 саьатте маданият уьйи-нинъ фойесинде уйгынланаяк. Выставкада художниктинъ суьвретлери, колдан этилген ислери коьрсетилеек. Сол куьн бир саьатте хатын-кызларга багысланган концерт болаяк, ийги ислейтаганларга Сый грамоталар тапишырылаяк. Сон-дай байрамлар аьр авыл поселениеде оьтеек. 6-ншы март-та Терекли-Мектеб авыл организацияларынынъ хатын-кызлары арасында КВН конкурсы озгарылаяк.

Мен ойлайман, бизим хатын-кызлар заман тавып, бу шараларда катнасарлар. Мен баъри хатын-кызларга аьр заманда да ден савлык, наьсип, ыспайлык, шыдамлык йорай-ман, гуьлдей болып яйнасын яшавынъыз, коьнгиллингиз оьр-ге етсин.

Йылувлугы куын саввлесиндей

Балалар эсикти ашып, балалар бавына киргенлей ок Гульминат Ораш кызы Эллизовады коьргенде, сол боьлмединь ишине куын нурын сепкендей сезедилер.

Ол ким дейсиз бе? Гульминат Карагас авылындагы «Алтын кус» балалар бавынынь тербиялавшысынынь коьмекшиси. Ол сонда ислегенли 40 йылга ювык болады. Не шаклы саьбийлердинь оьскенин коьрген бизим Гульминат-абамыз.

Гульминат Ораш кызы балаларды бек суьеди. Ол оьзи де уйкен аьелде тувьп-оьскен, тийисли тербия да алган. Каситине коьре, бизим суьйикли абамыз бек юмсаь, саьыр аьдем.

– Ол бизди бир соьзден аньлайтаган эди, бизге не керегин де билген, – дейди алдынгы тербияланувшылар.

Оьзининь ис аьрекетин бу балалар бавында Гульминат кыста от ягувшыдан баслаган.

Ол кайтип от ягып боьлмединь ишин йылыткан болса, соьйтип юрек йылувлугын да берген эь бередит. Онынь кол астында коьплеген балалар тербияланганлар. Аьли олардынь уьстинликлерине суьйинип турады, олар да оны коьрген ерде сыйлап, оьрметлейдилер.

Гульминат-абай бек ийги куллыкшы болганлай, сондай ана да болады. Ол уьш баладынь сыйлы анасы. Сол балаларынынь бес баласына да суьйикли тетей эь эней болады. Оны балалары бек суьедилиер. Биз де аьли студентлер, онынь кол астында тербияланганмыз. Мутпаймыз Гульминат-абайдынь берген йылувлугын, айткан акыллы соьзлерин.

Аьли Хатын-кызлар куьни алдында Гульминат Орашев-нага уйкен савбол айтамыз, исиньиз дайым аклансын деймиз.

**В.МЕНЛАЖИЕВ,
А.АДЖИГЕРИМОВ.**
Суьвретте: Г.Эллизова.

ЯСУЬЙКЕНЛЕРИМИЗ АКЫНДА

Дослык акында коьплеген ятлавлар да, йырлар да язылган, бар сондай дослар, оларды «суь ман да боьлип болмаьксынь». Сондай шынтылай да бир-бири мен катыскан аьдемлерге сукланмай да болмаьсынь. Мен де яшавымда сондай дослыкка шайыт болып келеятырман. Эь хабарымды эки кыймас акында бардырмага суьемен. Олардынь дослыгы, баскалай айтканлай, кыймаслыгы 60 йыл артта басланган. Сол заман Фатима Кожаева эь Рабият Рахмедова яньы школады кутарган, яшавдынь кень йолына аьытлаган наьзик белли, узын шашлы кызлар эдилер. Аьлиги заманда болса олар яшавдынь суьйинишли эь кайгылы йоллары ман барып турган, оьз иси мен, бактысы ман сый-аьырай казанган ясуьйкенлеримиз. Аьвлетлерин уьй-эсикли этип, оларды тербиялап, оькытып, оьзлери уныкла-рына, немерелерине куьезленип яшайдылар. Аллага шуькир, ден-лери сав. Меним де яшавымда

олар оьз сыйлы орынын тутадылар, энем Фатима Янмурзаевна – энь де ювык аьдемим, Рабият Копуштаевнады суьйип Рая-абай деп сыйлайым, олар да мени таза куьлкиси мен таьвесилмес йылувлукка орайдылар.

Коьплеген айтувлар бар дослык акында, олардынь кай-бириси де келисли бу кыймас-ларга. «Дослык юритпеге суьй-

Меним суьйикли тербиялавшым

Окытувшы – сыйлы кеспи-лердинь бириси, ама ол балаларды билим дуньясы ман етип аькетеектен алдын саьбийдинь хасиетин туьзуьвде, онынь юрегинде уйкенди сыйлав, кишкейди коршалав сезимлерин тербиялавшы кондырады, не зат терис эь тувра деп те уьйретпеге шалысады. Солай ок аьр кимнинь яшавында балалар бавындагы тербиялавшы маьнели орынды тутады десек, яньылыс болмас. Аьдем неше ясына етсе де, балалар бавындагы тербиялавшыларын, олардынь коьмекшилерин йылувлук пан эскередилиер.

Эсинде саклайдылар эь суьйикли тербиялавшымыз деп суьедилиер балалар оьз тербиялавшысы Уля Авсеевна Акбиевады. Ол 30 йылдан бери Терекли-Мектеб авылындагы «Юлдыз» балалар бавында ислеиди. У.Акбиева Хасавюрт каласындагы педучилищединь «Школага дейимги тербиялав» факультетин уьстинликли тамамлаган сонь мунда аьрекетин баслаган. Ога балалар бавында бас деп тербиялавшыдынь коьмекшиси, казанаяк боьлигинде, азбар сыпыратаган болып та ислемеге туьсти. Соьйтип ол басамактан-басамакка оьз мырадына етисуьвге ювыклады. Тербиялавшы болып аьрекетин бардырган биринши куь-

ниннен коьпке алдын Уля Авсеевна келеектеги кеспим тек балалар ман байланыслы болар деп ниетлеген. «Мен балаларды да, оьз исимди де бек суьемен. Саьбийлерсиз, олардынь заньыраган куьлкисиз, шав-шувласып ойнавсыз яшавым бир муньлы эь кызыксыз болаяктай сеземен. Ата-анамда да 6 бала эди, мен – энь уйкени, солай ок бебелеримди карамага анама коьмек эткенмен», – деп боьлиседи Уля

рамларда оьз кабинетин, кайдай биювлерге балаларды уьйретенди. «Мага баьри балалар да бир, меним юрегимдеги йылувлукты аьр бирисине бирдей этип савкатлайман» – деп, Уля Авсеевна толы калын фотосуьвретлердинь альбомын шыгарды. Балалардынь суьвретлерин коьрсетип (аьли олар – окувшылар) юрегине сыймас оьктемлик пен туьрли конкурсларда еньуьвши болганларын коьрсетти. Соьзсиз

Авсеевна.

Эсиме келеди Ф.Дзержинскийдинь соьзлери: «Бала тек оьзин суьйгенди суьеди, эь оны тек суьйим мен тербияламага болады». Мине тербиялавшыдынь ис сулыбынынь сыры. Балаларга каратылган суьйиминнен оьзге, ол оьз куллыгын да бажарымлы толтырады, кайдай кызыклы шаралар уйгынлайды, кайтип безеклейди бай-

де, олардынь уьстинликлеринде тербиялавшыдынь да кишкей болса да уьлиси бар.

Уля Авсеевна ата-аналар ман да тар байланыс тутады. Олардынь коьбиси сулыплы тербиялавшыдынь колына аьвлетлери туьскенине шуькир этедилиер. Балалар болса, язгы тыншаювларда тербиялавшысын сагынып, ата-анасынынь коьмеги мен зань согып, онынь амаш-

Дайым да бирге:

1955-нши йыл эки кыз Кизляр педучилищесине окумага туьседилер, сол йыллар бизим белгили ногай ярыкландырувшымыз Муса Курманалиев ногай ясларды эь кызларды окумага шаькырады, сол яслардан эь кызлардан туьзилген соньында бизим ногай интеллигенция, олардынь коьбиси сонь районнынь авыл школарын, авыл советлерин етекши-ледилер, школаларда балаларга берк билим, ийги тербия бердилер. Фатима Кожаева окувга Нариман авылдан келген, Рабият Рахмедова Терекли-Мектебтен, аьлиги заманда олар училищеге туьсуьв сынавларды кайтип бергенин эсине аладылар. Биринши кере ашайтаган ерде коьрисип танысканлар. Сынавларды уьстинликли оьтип, кызлар окувга туьседилер. Соьйтип басланды олардынь дослыгы. Ким биледи, бакты оларды сол заман яшавда бир де айырылмасын деп

растыргандыр яде болса олар ант эткендир айырылмаска, калай болса да, кыймаслар яшавдынь йолларын бирге оьтип келеятырлар. Сол да кайдай ийги зат.

– Бир боьлмеде турдык, ятар орынларымыз яьнында эди. Мен сол орымды йыйнап коьман, буьбайман, биревге де тийдирмеймен, Фатимадынь орынында ятамыз. 3-нши курсте бизди Хасавюрт педучилищесине коьширдилер. Окув басланган сонь, ол уйге кайтты, комсомол билетин калдырган эди, сол заман ол авырып Кизлярда больницага туьседи, мен оны карайман, келмегенине кыйналаман, уйге телеграмма да салдым, ол заманда телефонлар да йок. Келгенде калай суьйиндим, – деп хабарлайды Рая-абай.

– Акша болса, базарга барамыз, каьмпет, канывас аламыз. Меним эсимде базардан кызгылт кумаш алып коьфталар бир-

СЫЙЛЫ АНАЙ

Боз кайнатып, шай ишкен

лыгын биледилер. Кыскайкы-дынъ он бармагы он алтын. Ол ярасыклы этип тигип те, даъмли этип ас асып та, ярасыклы ясап та биледи.

Уля Акбиева оъзи де коъп конкурсларда катнаскан. «Йыл тербиялавшысы-2008» конкурсында район кезегинде 3-нши орынга тийисли болган. Ол коъплеген Сый грамоталары ман савгаланган. Янъыларда Махач-калада кеспилик сулыбын оъстируув курсларында «Йол юристинъ йорыклары» деген проектин коърсеткен. Онынъ проекти 80 проектлер ишинде энъ де ийги деп белгиленген. Сол йогары белгиди проектке «Школага дейимги билимлендируув эм баслангыш школа» кафедрасынынъ етекшиси Д.Магомедова берген. Оъз ислерин Президентинъ грантына тийисли болув мыратта йиберген.

Уля Акбиева кеспилик борышыннан оъзге, киели ана борышын да яваплык пан толтырады. «Энъ де ийги деп, аталары йок заман балаларына ата болып та билген ана саналады», — деген ярасык соъзлер бар. Соъйтип, Уля Авсеевна уыш баласына ана да, ата да болып келеди. Олардынъ кайсысына да тийисли тербия да берип болды, эки увылын аякларына да берк салды. Энъ кишкейи Алина бу куънлерде Пятигорск каласында экономикалык университетинде окыйды.

Янъы йылды янъы мыратлар ман баъри район яшавшыларындай болып карсы алды Уля Акбиева. Бу йылда аър кимнинъ ак ниетли мырады толсын, дуныяда эмишлик эм берекет болсын.

Н.КОЖАЕВА.

Суъвретте: У.Акбиева тербияланувшылары ман.

«Ясуъйкенди сыйласанъ, йолынъ болар» деген ийги соъз бар халкымызда. Сол ийги аъдетти бизим халкымыз аър заманларда да туткан эм туталды.

Янъыларда «село Терекли-Мектеб» СП МО аъкимбасы Зейдулла Аджибайрамов авыл ясуъйкени Зинаида Куруптурсын кызы Ярикбаевады мерекеси мен кутлап кетти.

Зинаида-абай, элбетте, сыйлавга, оърметлевге тийисли анай. Ол яшавдынъ кайдай кыйынлы аъллерин де, куънлерин де коърген, боз кайнаткан шаклары да болган. Оъз куъшин кайдай туърли ис орынларда да сынаган. Ол — оъткен оъмирдинъ баласы, а биз билип, олар кыйынлыкларга коънген арка. Зинаида-абай — согысты оъз коъзи мен коъргенлерден. Элимизге яв шапканда, онынъ завкылы бала шагы эди,

тек куълле оты сол йылларын каплаган. Ол яслай куллык этип баслаган.

— Бизим аркадынъ аъдемлери куллыкка бала-лай коънген. Биз школадан тыншаюв куънлеримизде ислеитаган эдик. Язда кырларда аслык йыйнавад ислегенмиз, — дейди, буъгуынги яслардынъ яшавына куъезленип, Зинаида-абай.

Зинаида Куруптурсын кызы Ярикбаева кайдай тармакта да тек куллык этпеген деп сорав енъил болса ярайды. Ол кыр куллыкларда да, китапхана, сатув тармакларында да ислеген. Ол районымыздынъ маданият яшавында да белсенли катнаскан, халк театры салган коърсетуъвлерде катнаскан эм бир ерлерде оъзи де салган.

Буъгуънлерде сол коърмили

ясуъйкенлеримиздинъ бириси Зинаида Ярикбаева оъзининъ сыйлы мерекесин белгиледи. Сондай ийги оъзгеристе авыл аъкимбасы болып, ога Сый грамота, акшалай савкат пан гуъл байламын берип,

ийги соъзин айтып, кутлады. Ярикбаевлердинъ суъйикли анасын, тете-син эм энесин балаларыннан, авыл аъкимбасыннан баскалай, ДР Халк Йыйынынынъ депутаты М.Авезов, Терекли-Мектеб авыл Ясуъйкенлер советининъ председатели Ш.Мунгишиев кутладылар. М.Авезов Зинаида-абайдынъ коъкирегине медаль такты. Ясуъйкенимиз сондай сыйлав ман бек разы болып, савболсын айтты.

Мен оъзим болса авыл аъкимбасынынъ ясуъйкен яшавшыларына сондай сый-оърмет эткенин хош коърип алдым. Элбетте, ясуъйкенлеримизге сондай сыйдан баска не керек?

Г.САГИНДИКОВА.

Суъвретте: З.Ярикбаева.

КЕСПИ УСТАСЫ

Энген ян онынъ колында

Язлык, кайдай ийги йыл шагы. Язлыкта табият янланады, тоъгрек як коъркленеди, буърленеди. Йылдынъ сол шагыннынъ басланувы ман дуныядынъ ярасыклы кесеги — хатын-кызлар оъзлерининъ байрамларын белгилейдилер. Элбетте, хатын эм язлык шагы, тенълестиргендей де бар, экеви де ярасык эм суъйдимли.

Язлыкта баъри зат та янланады, кыскы сувык куънлерден сонъ келген йылы ава оъсимликлерге дем бередит, ол да дурыс. Ава да оъз кагыйдалары ман юреди. Аър заттынъ заманы. Тек заманга карамастан, дуныяга энген аъдемди колына куън

сайын алмага туъседит бизим Ася Казманбетовна Нарыковага. Ол ЦРБ-дынъ бала табув боълигинде 20 йылдан артык заман куллык этеди. Сол йыллар ишинде ол колына алган балалардынъ

саны да белгисиз.

— Тувган балага биринши кере карасанъ, баъри де бирдей болып коъринеди, сонъ аър бирисининъ туърли-лигин коъресинъ. Мен солардынъ аър бириси уышин кыйналаман, — дейди Ася Казманбетовна

сулыбына карамастан. Онынъ иси тынышлардан тувыл, ол янъы тувган балаларды карайтаган врач.

— Исим ийги юреди, неге десе янымда алал, билимли йолдас-

ларым Гулъфира Теминдарова, Аскер Арсланов, Зафира Куруптурсунова, Гулъфира Тангаева, Апузар эм Фарида Кульнимаевалар, Муслимет Карагулова эм баскалар коъмекши боладылар. Бизим тыпакласып ислевимиз оъз емисин де бередит, — дейди Ася Нарыкова.

Аъли Хатын-кызлар байрамы алдында биз сыйлы Ася Казманбетовнады ак юрегимизден кутлаймыз, сизинъ колынъызга туъсетаган балалар кушагынъызда ярасык гуъл байламындай болып, ден савлыгы ман суъйинтсинлер.

Н.КУЛТАЕВА.

Суъвретте: А.Нарыкова.

ЯСУЪЙКЕНЛЕРИМИЗ АКЫНДА

суъйиниште де, кайгыда да

дей этип тиккенимиз, коък саржа кумаш алып коъйлеклер де тиктирдик, — деп косылады онынъ соъзине Фатима-эней.

Анасы йок эди Рая-абайдынъ, ога экинши аъел болды Кожавлер. Авыл ясуъйкени Мамис Кожавва унык кызын бек куъшли суъетаган эди, сагынс, Кизляр-га, сонъында Хасавюртка барып келетаган эди. Эм эки кызым бар деп суъйинип, косып аъкететаган эди аъкеткен затларын. Йй тыншаювларга Рая-абай Нариман авылга барып туратаган эди. «Рая кызым келди» деп суъйинип, кушагына алатаган эди оны тетелери.

— Бизди окувга коърмеге акай да келетаган эди, Рая экевимизди бирдей коъретаган эди, — деп эскереди сол йылларды Фатима-эней. Рая-абайдынъ аданасы Кусеп топырак болганда, Мамистетей етисине дейим турган Рахмедовларда. Соъйтип, Кожав-

лердинъ эм Рахмедовлардынъ аъеллери бир аъел болып катнасып калганлар. Кыймаслар болса, аъптели-синълили болып калдылар.

Коъплеген оъзгерислер ясуъйкенлеримиздинъ коъзлери алдында суъвретлердей болып кетедилер. Экеви бир кере Махачкала каласына барып кыдырганларын эске алдылар. Базарга барып, физкультура дерисинде киетаган аяк кийим, шарфка кумаш алганлар, Хасавюртка сонъ поездке минип кайтканлар.

Сол йыллар Фатима-энем меним нагашакам Амин Ярлыкапов пан таныскан, эм Рая-абай сол таза сезимнинъ кайтип тувганына эм уыйкен суъйимге айланганына шайыт болган. Яс кызларды кинога аъкететаган эди, кызлар онынъ кийимин юватаган эдилер.

— Фатима ювып мага бередит, мен соъгилген ерин тигип, утюг-

ке басып, ыспайы этип салып кояман, сонъ Амин келип аъкететаган эди. Уъшевимиз кинога баратаган эдик, — деп куълемсирейди, озган йылларды эске алып. — Фатима мен куъевге шыкпайман, мен Рая ман тура-якпан деп айтатаган эди баъри-не де. Аъше ол шыкпайма деген соравга, мен ога да шыкпа деп айтаякпан деп яваплаган. Болса да меннен алдын аъел туъзди.

Кыймасын Уъйсалган авылга узатып барганын эсине алады Рая-абай. Ярлыкаповлардынъ аъели осал яшайтаган болган, соны коърип кайтканда, Рая-абай сав йол йылап кайткан, кыймасы уышин кыйналган. Оъзи де бир йылдан сонъ Терекли-Мектеб авыл ясы Сартай Амангазиев пен аъел курады. Мага коъре, бу ерде хабарды битирмеге де болаяк эди, неге десе аъдетинше, хатынлар аъелге коъмиледилер, кыймаслык битеди, биревит — Уъйсалганда,

баскасы — Терекли-Мектебте, тек узакта дослык беркленеди, кыймаслар бир кишкей заманга да катнасты уъзбейдилер, яс аъеллер бир-бирисине катнасадылар. Ярлыкаповлар баслап Карагаска коъшедилер, сонъ Терекли-Мектебке келедилер. Соъйтип, суъйиниште суъйинип, кайгылы куънлерди бирге обтип, эки аъел яшавды бардырадылар.

Кайгылы куънлерде кол создылар бир-бирисине кыймаслар, ызлы-ызыннан кешип кеттилер дуныядан Амин Ярлыкапов эм Сартай Амангазиев (яткан ерлери ярлык болсын). Сол куънлерди де бирге оъттилер олар, аълсизленген янлары бир-бирисиннен куъш алдылар эм, балалар уышин яшамага, оларга тирев болмага керек деген ойды шакырув этип алып, беллерди берк бувып, алдыга бирше абытладылар олар. Сол тувыл ма шынты дослык?

60 йыл, оъмирдинъ яртысыннан коъп. Мен карайман Фатима Янмурзаевна Ярлыкаповага эм Рабият Копуштаевна Аманга-

зиевага. Аявсыз заман олардынъ самайларын агартып, янларына да бир де битпестей яра салмай болмаган, ама олардынъ юреклерит ашык, янлары яс. Керек ерде куълип те боладылар, мунълы сезимлерге де толадылар. Бир куън оътпейди, олар тел согып, бир-бирисининъ алын, ден савлыгын сорамай. Бир-бирисине уныклары, йиенлери акында хабарлайдылар, буъгуънлерде сол оларга энъ де уыйкен куъез. Олардынъ тойларында бийип, ясуъйкен насихатын бередилер, балаларын кушагына алып суъедилер. Сол тувыл ма энъ де уыйкен наъсин?

Мен де оларга карасымды таслайман экеви олтырганда. Эм ойлайман, Кудай сизге узак оъмир берсин, баъри тилеклеринъиз кабыл болсын. Ден савлык сизге, меним ювык аъдемлерим.

Г.БЕКМУРАТОВА.

Суъвретте: Р.Амангазиева эм Ф.Ярлыкапова (1957 й.).

Бар сондай яслар

Янъыларда, 23-нши февраль куьнинде, Кумлы авылында «Кая, кеделер!» деп, Аталыкты коршалавшы куьнине багысланып, кызыклы шара озгарылды. Оны уйгынлап оьткеруьвге озь ягынан тийисли уьлисин косты «село Кумли» СП МО аькимбасы Руслан Насыров та. Айтпага, бу байрамга багысланып озгарылган ярыслар енъуьвшилерин савгалав уьшин авыл администрация бюджетиннен акша карыжын шыгарган. Авыл етекшиси озиде сол куьн авыл маданият уьйине йьйылган авыл яшавшылары сырасында бу байрамда ортакшылык этти.

Бас деп йьйылганларды авыл етекшиси Р.Насыров эм авыл маданият уьйининъ янъы директоры Эмма Мурзаева Аталыкты коршалавшы куьни мен кутладылар. Сонъ «Кая, кеделер!» деп байрам ярыслары оздылар. Онда уьш команда ортакшылык эттилер: «Парни из Кумли», «Миротворцы» эм «Пограничники». Шарады тап бир уста конференсье эсабында кызыклы юритти Алемердан Суюндиков.

«Кая, кеделер!» ярысы туьрли номинацияларда озды: айтпага, согыс йьллар йьрларыннан бирэки сыдыраларды эске туьсируьв, йьр йьрлав эм биов, кызыклы сценка коьрсетуьв, спорт ярыслары – кол куьрес, гирь коьтеруьв, аркан ман тартысув эм баскалар.

Бек яраттылар йьйылганлар 11-нши класс ясларынынъ «Аккувлар» биовин. Боьтен де каратты озине йьйылганларды бу биовде Расиль Менлиалиев. Сценада ол озин артист кимик юритуьв оьнерин усташа коьрсетти: аккумуля келпетинде де, фонограмма ярдамы ман йьрлавда да.

Йьйылма «Пограничники» командасыннан Солтан Болданов, Шахмурза Мутаиров эм Амир Эсиргепов уста имитаторлар оьнерлери мен фонограмма ярдамы ман «йьрладылар». Йогары сырагыларга етистилер аркан ман тартысувда эм кол куьресте Каиргали Танашев, гирь коьтеруьвде Камалдин Болданов.

Сукландырды йьйылганларды аьне яде мине командасы эсабына оьнерлерин коьрсеткен кызлар да: автомат алатларын йьювда эм айьрувда бажарымлыгын коьрсеттилер 10-ншы класс окувшылары Камиля Абдувалиева эм Алина Джумагельдиева, «Бравые солдаты» йьрын коьнъилге етип йьрлаган кишкей класслар окувшылары Сабрина эм Сабина Танашевлер эм Альбина Абдунасова.

Сойтип, уьйкен коьнъил коьтерилисте оьтти мунда «Кая, кеделер!» байрам ярысы. «Парни из Кумли» авыл ясларынынъ командасы 1-нши орынды бийледи, «Миротворцы» деген 11-нши класс командасы – 2-нши орынга эм «Пограничники» деген 8-9-ншы классларынынъ йьйылма командасы 3-нши орынга тийисли болдылар. Олардынъ баьрисине де акшалай баргылар тапшырылды. Оннан баскалай, «Пограничники» командасына 2 мынъ маьнет акшалай баргыды Мурза Мутаиров спонсор эсабында берди. Тайский бокс бойынша Дагестан чемпионы Солтан Болдановка 1 мынъ маьнет эсабында баргы тапшырылды.

Бар Кумлыда авыл атын айттырган, авыл данъкын арттырган яслар.

АВЫЛ ХАБАРШЫ.

Аьскерши йигитлиги энъ де йогары

Янъыларда «Ногайский район» МО-сында КЦСОН ГБУ-дынъ Эслилердинъ эм сакатлардынъ куьндизги ял алатаган боьлигинде, Аталыкты саклавыдынъ куьнине багысланып, «Аьскершидинъ йигитлигин энъ де йогары деп санайман» деген шара оьткерилди. Мунда районнынъ согыс эм ис ветеранлар советининъ председатели А.Сангишиев, «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы З.Аджибайрамов, тагы да С.Бальгишиев, Т.Юлакаева, С.Заргишиева, О.Манкаев, Р.Мурзаева, Ф.Оразбаева, А.Аюпов, Р.Гапаров, К.Гапаров, Р.Вайсова, А.Абейдуллаева, автор-йьрлавшы А.Нургишиева шақырылдылар.

КЦСОН етекшиси Г.Капитуллаева келгенлерди хошлап, байрам ман кутлады. Ол, элимиздинъ бойсынмаслыгы уьшин куьрескенлерге озь разылыгын билдирип, бу куьнлерде де Россиядынъ рахатлыгын коршалаганларды оьрметлейтаганларын айтты.

Келгенлердинъ коьбиси озь йоравлары ман йьйылганлар алдына шыгып соьйледилер, куллыклары бойынша планлары ман, ойлары ман боьлистилер. Бек йылы аьлде, сыпыра бойында патриотизм, ясларды тербиялав акында хабарладылар.

Р.Гапаров узак 1973-нши йылда озь язган «Тревога» деген ятлавын оқыды. Шара барысында озь йьрларын Айнара Нургишиева йьрлады. Ога бизим хатынлар да косылып, озь коьнъиллерин коьтердилер.

«Село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы Зейдулла Аджибайрамовка уьйкен несилдинъ ваькиллери коьп йылы йоравларын айттылар.

Эслилердинъ эм сакатлардынъ куьндизги ял алатаган боьлигининъ куллыкшылары белгиленген шарада белсенли катнасканларга эм З.Аджибайрамовка карыж яктан коьмек эткенине озь разылыгын билдиредилер.

З.ОРАЗБАЕВА,
боьлик етекшиси.

Россия тарихининъ данъклы эм кайгылы бетлери

Аьр бир халктынъ озь тарихи мен оьктемсимеге ыхтыяры бар. Халкымыздынъ тарихин болса оьмирден-оьмирге ата-бабаларымыз туьзип келген. Россиядынъ тарихи согыс майданларында язылган: Куликов, Бородино, Сталинград уьшин урыслары. Неше кере каты, аявсыз душпаннынъ йолында турган Россия армиясы. Кан тоьгисли согыслар эм онынъ данъклы енъуьвлери акында биз билмеге, дайым эсимизде сакламага, олар ман оьсип келеткан несиллерди таныстырмага, негизин-

де ясларды тербияламага борышлымыз. Сосындай мырат пан янъыларда А.Джанибеков атындагы школада Эльмира Кульчимаева 10-ншы класта эрклик дерисин озгарды. Деристе окувшылар Россиядынъ тарихининъ данъклы эм кайгылы бетлерин актардылар. Мунда элимиздинъ яшавшылары неше оьмирлер арттагындай болып, он йьллар артта коьрсеткен йигитликлери, яв алдын-да тизге шоькпегенине уьйкен эс этилди. Окувшылар узак Куликов, Бородино урысларын, Уллы Аталык,

Афган, Шешен Республикасындагы согыслар акында айырым айттылар, уллы урысларга багысланган ятлавлар оқыдылар. Класс саьатинде компьютер аркалы юрекке тийген фотосуьвретлер, кинохроникалар коьрсетилди. С.Сагиндикова «Ызгы урыс» йьрын йьрлады. Н.Бекмурзаев пен Ю.Байгараева элимиздинъ куьшкуваты акында коьп ярасык соьзлер айтып, деристе юритуьвшилер болдылар. Балалар окутувшыларынынъ эрклик эм йигерлик акында соравларына усташа яваплар бердилер.

Дериске конаклар да келдилер. Айтпага, школадынъ окутувшылары эм Шешен Республикасы еринде согыс йьлларда корреспондент эсабында кавга оьзгерислер мен байланыста язув ман каьр шегип аьрекет эткен «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Э.Кожаева. Ол Шешен еринде сол авыр йьллар коьзи мен коьрген ислер акында хабарлады: аилак кыйын аьлге туьскен балалардынъ коьз-яслары, токтавсыз йогарыда атылган топлар... Окувшылар Э.Кожаевага оьзлерин кызыксындырган соравларын бердилер, оны ман эстеликке суьвретке туьстилер.

Н.КОЖАЕВА.

Суьвретте: дерис мезгили.

Ярыслар кызыклы оьтти

Янъыларда, Аталыкты саклавы куьнине эм Уллы Енъуьвдинъ 71-нши мерекесине багысланып, «Яслык» яслар орталыгынынъ эм Билимлендируьв управлениесининъ уйгынлавы ман муниципаллык кезегинде «Кая, кеделер!» ярыслары оьткерилди. Мунда районымыздынъ 12 школасыннан 14-17 ясындагы окувшылар ортакшылык эттилер. Олар базластынъ туьрли кезеклеринде озь оьнерлерин коьрсеттилер. Элбетте, суклангандай ясларымыз бар экен. Буьгуьн мунда базласканлар сырасында спорттынъ туьрли кеплериннен Дагестан чемпионлары да бар эди.

Базласты «Яслык» яслар орталыгынынъ етекшиси С.Сарсеев ашты. Мунда конакта Савлайроссиялык волонтерлар корпусынынъ ДР-нынъ «Волонтеры Победы» регионаллык боьлигининъ етекшиси, ДР «ДагПатриот Центр» ГКУ директоры Гасан Муслимов болды. Ол «Волонтеры Победы» Дагестан регионаллык боьлигининъ ерли штабынынъ етекшиси Н.Джумаевага эм йиги деп белги-

ленген волонтерлар К.Елманбетов пан А.Арибаевага Сый грамота тапшырды. Гасан Шахисмаилович ярыс катнасувшыларга каратылган соьзлеринде аьскерлик службага аьзирленуьвдинъ маьнелиги акында айтты: «Ногай районынынъ яслары йигилердинъ сырасында. Сизинъ ата-бабаларынъыз кайдай эркли, данъклы болганын дайым да эсинизде сакланъыз. Мутпанъыз олардынъ Уллы Аталык согысы заманында эм оннан да коьп йьллар алдын коьрсеткен йигитликлерин. Сыйлы ата-бабаларынъыздан сиз дайым да коьрим алынъыз, оьктемсимеге болган тарихинизди мутпанъыз». Тагы да ол С.Сарсеевтинъ волонтерлар корпусынынъ исиняхшы коьтергишлейтаганын, сосындай сенимли эм кайратлы инсан ман ислемерге йиги экенин белгиледи.

Оннан сонъ йьйылган йигитлерге озь йоравларын Билимлендируьв управлениесининъ етекшиси Кайтархан Отегенова айтты:

– Буьгуьнги несил ата-бабаларымыздынъ данъкын ерге

туьсирмеегине шекленмеймиз. Бизим келеектеги тынышлыгымыз, рахатлыгымыз сенимли колларда. Уьйкен куьезге бизим бек коьп ногай яслар аьскер академияларда оқыйдылар, окувларын уьстинликли тамамлап, тийисли, сыйлы органларда озь службасын да, исинде бардырадылар. Солай ок аьскерлик службага аьзирленуьв бек маьнели.

Ярыс сырагылары бойынша ярыстынъ муниципаллык кезегинде биринши орынды – Кадрия атындагы школадынъ, экинши орынды – Ленинаул, уьшинши орынды Куьн-батар авыл школаларынынъ командалары бийледилер. Ярыслардынъ зоналлык кезеги Хасавюрт каласында март айында озаяк. Сонда ортакшылык этпеге деп буьгуьнги шарада йиги сырагылар коьрсеткенлер сырасыннан кеделер сайланаык. Ярыслардынъ финалы Махачкалада озаяк.

Н.ЭРЕЖЕПОВА.

Суьвретте: ярыс мезгили.

Сагынышлы ата юртты данъклаткан «Суьйимбийке»

Суьйимбийке атым, ногай затым, кайда меним ата юртым...

Суьйимбийке – Казан ханлыгынын етекшиси, Енали, Сафа-Герей, Шах-Али казан ханларынын хатыны, Ногай бийи Юсуфтын кызы, уллы Ногай Ордасынын негизин салушы Эдигедин немере кызы акында туурли туурк халкларынын араларында коьплеген таварыхлар айтылып келеди. Туурли халклар араларында коьп эрислесуьвлер де болады – аьр бириси бизим бай тарихимизди озине алмага суьеди. Ол тек тарихшилердин маьселе-си, аьли соьзимиз маданият яшавы акында.

Ызгы заманларда йырларымыз да, соларды йырлайтаганларымыз да, суьйинишке, коьп. Аьр бир артист озь ярасыклыгы ман, тавысы ман озьине каратады. Яс йырав алдымызга шыгып, элбетте, халктын патриотлык аньсатлыгын коьтерсе, баьри кол кагувлар да оныкы. А артистке кереги де сол – разы болган, суьйинген каравшысы.

Янъыларда мен болган концертте, Гульмира Аджатаева йыраганда, йыйылган халктын сукланганын, куванганын коьргенде, мен коьп арт сандыкка тасламай, онын акында язбага токтастым. Мен озим ше Гульмирадын йыраганын янъы эситип, коьрип турыман деп айтып болмайман. Ол мага биринши коьруьвимде ок яраганын да ясырмайман. Ол сценага шыгып, «Суьйимбийкедин бозлавын» йыраганда, юрегимнин урувы тезленди десем де, оьтирик болмас. Сол асарга салынган ань ша, ань ман бирге шыккан даваз ша? Элбетте, аьдемде бир аьлемет сезимлер тувдырады. Баскаларда калай билмеймен, мен озимде тувган сезимди суьвретлеп болмайман.

Гульмира Аджатаева ань дуниясына бала заманларында аягын баскан. Ол школа яшавында баьри шараларда да йыр

йырлап катнаскан. Бир неше кере район кезегинде оьтетаган «Шоьл тавыслары» шарасында катнасып, биринши орынга тийисли болган. Сол шарадын тамамына коьре, «Дагестан – меним ошагым» деген республикада оьткен шарада да ортакшылык эткен. Онда болса ол, 3-нши савгалы орынды алып, Сый грамота ман белгиленген.

Талаплы синьлимиз Гульмира 9-ншы класстан сонь Астрахань каласындагы М.Мусоргский атындагы музыкалык колледжинде окуп, йыравшы кесписин байыраган.

– Сол окыган йылларымда мага уьйкен коьрим, ярдамшы окутувым И.Маколова болган, – дейди Гульмира. – Сол окуп йылларымда татарлардын «Мезгель» ансамблинде де йыраганман. Мен олар ман 2008-нши йыл Казань каласында озган туурк халкларынын «Алтын мераз» фестивалинде де катна-

сканман, сонда да мен «Суьйимбийке» йырын йырладым эм уьшинши орынга тийисли этилиндим.

Гульмира Аджатаева Астрахань каласындагы «Эдиге» яслар орталыгы атынан коьп шараларда катнаскан. Мунда ол сол ок орталыктын етекшиси Эльдар Идрисовка озь разылыгын билдиреди.

– Мен «Эдиге» яслар орталыгынын атынан Россиядын бир неше калаларында оьткен фестивальлерде катнасканман, кайсы ерде де озь ногайымнын акында, ногайымнын йырларын йыраганман. Мен коьбисинше классикалык йырлар йырламага суьемен, – дейди яс талаплы кызымыз.

Гульмира, элбетте, эпикалык, классикалык йырларды усташа йырлайды. Ол оьнер ога кимнен келген экен, тайпа тамырында йыравлар болган ма экен? деген соров да тувды. Онын хабарлавына коьре, атасы Адильхан домбырады бек суьйген, атасы Лукман да домбыра шертип, бурынгы йырларды йырлайтаган болган. Соларды коьрген, тынълаган – кыскаша айтканда, солар ман тербияланган Гульмира Аджатаева.

Гульмира бугуьнлерде Ногай Патшалык драмтеатрында куллык этеди.

– Бу куллыкты да мен бек суьйдим. Оьзим куллык этетаган ис йолдасларым мага бек аьруьв таяв боладылар. Етекшимиз Байсолтан Джумакаев коьп ийги кеспилик усталыкка уьйретеди, – дейди ол. Ол озь эки кере сольный концертин берген. Сол заманда Гульмира озь тынълавшыларын район маданият уьйине сыппа-сык этип йыйды. Гульмирадын яратувшылык йолы аьли де алдыда. Сол йолында ога – уьйкен уьстинликлер, ярык юлдызлар.

Г.КУРГАНОВА.
Суьвретте: Г.Аджатаева.

Ана тилине суьйимди ыспатлап

Янъыларда Дагестан Республикасынын Билимлендируьв министерствосынын уйгынлавы ман ана тилинде ятлав окуп конкурсы уьстинликти оьтти. Сонда бизим ногай балалар да катнастылар. Олар тынълавшыларга бизим шаирлердин язган ятлавларын усташа окуп, эситтирдилер.

Конкурс катнасуьшылардын яттан ятлав окувларына ДГУ доценти, филология илимлеринин кандидаты Фания Кусегенова эм РФ Язуьшылар соьзынын ногай секциясынын етекшиси Анвар-Бек Култаев баа бердилер. Сол конкурстын сырагыларына коьре алдышы орынга Ногай районымыздын Кумлы авылынын 11-нши класс окуьшысы Фазиль Суьндиков окутуьшысы Сафийат Аджигельдиева ман тийисли болды. Онын артын басып, А-Х. Ш.Джанибеков атындагы школасынын 11-нши класс окуьшысы Милана Курманбаева окутуьшысы Куьмисхан Камалова ман келди, уьшинши сыйлы орынды болса, Тарумов районынын Ново-Дмитровка авылынын 11-нши класс окуьшысы Айдина Манапова окутуьшысы Ашувхан Доюнова ман тийисли этилиндилер.

Конкурста катнаскан балалар саны аз тувул эди. Солардын ишинде енъуьвшилерден баскалай, Кизляр каласынын 2-нши номерли гимназиясынын 11-нши класс окуьшысы Муса Курманалиев ДР Билимлендируьв министерствосынын сертификаты ман савгаланды. Ол белгили ногай классиги Муса Курманалиевтин немереси болады эм онын оьрметли атын да юритеди. Ол конкурста атайынын «Биз – ногайлар» деген ятлавын усташа окуп, тынълавшыларды куьзлендирди.

Бу конкурс бек уйгынлы эм уьстинликти оьтти.

З.ШУГАИПОВА.

ЯРАТУВШЫЛЫК ЯРЫСЫНДА

Тувган ерим дем берген

Ата юрттын аьдем яшавында себеплиги де бар, озьине тартуьы да бек куьшли. Бу ерде мени мен бир инсан да эрислеске шыгар деп те ойламайман. Биз кайда болсак та, сол болган еримиз акында ийги соьзлер айтсак та, озьимиздин тувган еримизди эсимизге аламыз.

Янъыларда бизим язлыкта аллы-ясыл, мыс кокыган шоьлимизде тувьп-оьскен кызымыз Дина Муслим кызы Мунгайтпасова узактагы сыртта уьйкен уьстинликлерге етискен.

Дина – асылы ман Ногай шоьлдин Нариман авылыннан. Наьсипли бала шагы да сол авылда озган. Ата юртында, озьинин атасы окыган школада уьстинликти окыган. Дина бугуьнги терен билими барлыгында озь окутуьшысы Саниет Кадырбердиевна Елманбетовага уьйкен савболсын айтады.

Аьли сол алган билимин Дина Новый Уренгой каласынын медициналык окуп ошагында уьстинликти кулланады. Ол Янъы йыл алдында, Ямало-Ненецкий автономный округ уйгынланганлы 85 йыл болуьына багысланып озгарылган яратувшылык конкурсында катнасып, савгалы биринши орынга тийисли болган. Сол конкурста Дина окыйтаган окуп ошагыннан баскалай, савлай округтын окуп ошаклары катнасканлар. Сол катнасуьшылар конкурс бойынша озьи яшайтаган еримиздин турак аьллерин ийгилендируьв уьшин кайдай затлар озгармага керекпиз деген ойларды билдиргенлер. Сонда билинген ойлар, маслагатлар араларында Дина Мунгайтпасова-

дын ойлары конкурс уйгынлавыларга бек яраган. Энди олар бизим яс ердесимиз Динадын

ойларын яшавга шыгарув уьстинде ислееклер. А Дина болса, биринши дережели диплом ман эм разылык хат пан савгаланган, сол хаттын иштелиги булай эди:

«Сыйлы Дина, сизге «Ямал – оьрленуьв ясары» деген конкурста катнасканынъыз уьшин разылык билдиремиз. Ата юртка суьйим, онын тарихи мен, бактылары ман кызыксынуьв, регионнын янъы оьрленуьв аьлйолларын ойлав – Ямало-Ненецкий автономный округтын келеекте ярасыклы оьсуьвинин негизи болады. Ак юректен сизге ден савлык, уьстинликлер

эм яшавынъызда ярык, маьнели оьзгерислер коьп болсынлар».

Бу разылык хатка Ямало-

Ненецкий автономный округнын законодательный йыйынынын председатели С.Ямкин мен кол басылган. Дина конкурска аьзирлеген куллык конкурс уйгынлавыларына бек яраган. Ол диплом ман разылык хаттан баскалай, планшет те, акшалай баргы да алган.

Дина окупга уьйкен кызыксынуьы ман карайды. Бос заманларында яс кызалак биов мен каьр шегеди. Келеекте атасы Муслим мен анасы Мадинага, аданасы Арсенге тирев болмага, озьи сайлаган кеспиди тийислисинше юритип, оьктемситермен деген ойын айтады Дина-бебемиз.

Яслар – бизим келеектегимиз. Солардын бугуьнги уьстинликлери – бизим ийги келеектегимиз.

Г. САГИНДИКОВА.
Суьвретте: Д.Мунгайтпасова.

ЭС ЭТИНЪИЗ

2016-ншы йылдын 10-ншы январинде «О защите конкуренции» (№ 135-ФЗ) законынын 18.1 статьясына туурленислер кириткен Федераллык законы (13.07.2015г. № 250-ФЗ) кушине кирген. Ол Россиядын Федераллык Антимонопольный службасына (ФАС) эм онын территориаллык органларына курылыс тармагы ушин яваплы патшалык органлар, муниципалитетлер эм инженер-техникалык организациялардан тура шагынувларды карамага ыхтыярлар береди.

Россия ФАС-сына эм онын территориаллык орган-

ВРАЧТЫНЪ МАСЛАГАТЫ

Эмленмеге пайдалы эм кавыфсыз

Энъ пайдалы амаллардын бириси деп магнитотерапия саналады. Эм онын келиспевлиги биревде де аяланмаган, ол амалы аьдемнинъ юрек тамыр тармагына бек пайдалы. Юрек авырувларын эмлевде кан айланысынын аьли ийгиленеди. Бу эмлев амалы кан тамырларды кенъейтеди, каннын койы болувын тоьменлетеди, тамырларда тромбларды эттирмейди, муьшелерге, тканьлерге кислородты еткереди, эм сол ерде каннын айланысын ийги этеди. Авыр кателенген эм артрити мен маразларда енъиллик тувдырады. Ясуьйкенлерге де, аьли осаллаган маразлыларга да ол бек пайдалы. Аьдемлер колай, уьйреншилик тувдырмайтаган, кавыфсызлы эмлев аьли-

ТИЛСИЗ ЯВ

Оттан сакланынъыз

Сувыклар басланувы ман яшавшылар уьйди йылытатан электроалатларды коьп кулланып баслайдылар. Аьдетинше, бу заманларда от туьсуьвдинъ коьбисининъ себеби уьйди йылытатан алатларды аьдемлердинъ дурыс кулланмавы болады.

От туьсуьвдинъ кавыфсызлыгынын талаплавлары ман электротехникалык эм йылыды сакла алатларды кулланувдан тура йорыклар туьзилген. Айтпага, сынган розеткалар, патронлар кулланмага, бир ялгыз розеткадынъ куьши мен бир неше уьйди йылытатан электроприборды ислетпеге ярамайды. Тагы да электроалатлардынъ янында каравсыз калган

ларына юридический лицо курылыс тармагында бузувлар орын тапканнан алып 3 айдан кеш калдырмай билдирмеге болады. Ол шагынувети куьн ишинде ортага салынып каралады. Эгер бузувлар барлыгы аяланса, оларды тайдырув уьшин маслагат бериледи.

Оннан баска, законга коьре административли яваплыкка тартув дембиси де кулланылады: штраф кадери – 3 мыннан 5 мынъ маьнетке дейим, кайтадан бузувлар орын тапса – штраф 30-50 мынъ маьнет кадеринде яде 2 йылга ис борышларын толтырув-

дан тайдырылады. Сетьлерге косканы уьшин ис орынлардагы инсанларга штраф кадери: 10-40 мынъ маьнет, организациялар уьшин – 100-500 мынъ маьнет, кайтадан бузувлар барлыгы аяланса, ис орындагылар ис борышларын толтырувдан 3 йылга тайдырыладылар яде оларга штраф 50 мынъ маьнетке дейим артырылады, организациялар уьшин штраф кадери – 1 миллион маьнетке дейим.

К.КУБАСАЕВ,

ДР бойынша Россия ФАС Управленисининъ етекииси, РФ 2-нши класс Патшалык советниги.

не тартыладылар. Магнитотерапия амалы савлай дуныяда авырувлардынъ алдын шалувда, эмленуьвде уьстинлики кулланылады. Магнитотерапия юрек-тамыр, нервлер тармагы бойынша маразларын, тыныс алув муьшелерин, асказан эм шеклерди, ишкиликти, токсикоманияды эмлейди. Ама кыскажыга шаркы авыр заманда, кан тасувда пайдаланмага зарарлы. Магнитотерапиядынъ мундай пайдалары бар, айтпага, суставлардынъ козгалувы ийгиленеди, каннынъ эм ондагы секердинъ оьлшеми тоьменлейди, лимфа туьйинлери кишкей болады.

К.БАЙМУРЗАЕВА,

врач-фтизиатерапевт.

ды, электроярыкларды тымгызынъыз, ел кактырынъыз.

Балалардынъ ланъкасыннан от олар ялгыз, каравсыз калса туьседи. Саьбийлерге от туьсуьвдинъ кавыфсызлыгынынъ йорыкларын аньлатпага тийисли. Оларга серник пен, майшырак пан ойнамага ярамайтаганын, тек уьйде тувыл, кырда да кавыфсызлыкты тутув керегин эслерине салынъыз.

От туьскендей болса, 01 номерине занъ согып, от туьсуьвден сакланув боьлигине билдиринъиз.

Г.КАЗАНФАРОВ,

Ногай районы бойынша ОНД эм ПР начальниги, иш службасынынъ лейтенанты.

Объявление

Ведется отбор кандидатов для комплектования должностей военнослужащими, проходящими военную службу по контракту в следующие войсковые части:

1. Войсковая часть 62266-к (п. Серышево, Амурской области) на должности:

– старший техник, по военно-учетным специальностям (220878А, 233878А, 234878А, 244878А);

– техник, по военно-учетным специальностям (057946Б, 220945А, 265945А,

269945А);

– старший механик, по военно-учетным специальностям (244789А, 245789А, 263789А, 268789А).

2. Войсковая часть 62266-Б (п. Средний, Иркутской области) на должность:

– старший техник, по военно-учетным специальностям (220878А, 233878А, 234878А, 244878А);

– техник, по военно-учетным специальностям (233945А, 234945А, 265945А, 269945А);

– старший механик, по военно-учетным специальностям (244789А, 245789А, 263789А, 268789А).

3. Войсковая часть 23641 (г.Южно-Сахалинск), без указания военно-учетной специальности, в т.ч. и офицеры запаса на должности командиров взвода.

За более подробной информацией обращаться в отдел (ВК РД по Тарумовскому и Ногайскому районам), расположенного по адресу: с. Тарумовка, ул. Пионерская, 15.

А.МЕЛЬНИКОВ.

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикадынъ
Халк Йыйыны,
Правительствосы.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавда законодательстводы тутува тергев салув бойынша федераллык службасынынъ ЮФО бойынша регионалык Управленисинде регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)

Колъзбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келиспеске боладылар. Авторлар язылмалары уьшин яваплылар. ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылув заманы – 18 саьат. Баспалавга кол басылган – 17 саьат.

Карагас авылынынъ эсли яшавшысы

Кашлы Аджигуловна Мансуровага

8-нши мартта 80 яска толаягы ман

Ырызкылы, берекетли,
Туьз ниетли, ак юрекли,
Таьтли соьзли, ашык юзли,
Соьйтип сени суьемиз.
Сени минен мерекенъди
Ак юректен боьлемиз.

Кутлавшылар: Мансуровлар, Абдулмежиговлар,
Амангазиевлер аьеллери.

Терекли-Мектеб авыл яшавшысы

Кабират Казтувгановна Менлиалиевага

5-нши мартта 70 яска толаягы ман

Дайым бизим касымызда
Юргенинъди суьемиз.
Юреклерди тав этип,
Болганынъди суьемиз.
Йылларынъди санамай,
Турганынъди суьемиз.
Аьруьв соьзинъ балаларга
Айтканынъди суьемиз.

Кутлавшылар: аданаслары Зейнадулла, Мурзадин, Расиль,
келинлери Рабият, Фарида, синълилери Джамиля, Фатима, Алтынай.

Окытувшым Кабират Казтувгановна Менлиалиевага

Хайырлы болсын мереке деп мен айтып,
Ак юректен сизди буьгуьн кутлайман.
Сиз картаймай энди де турынъыз,
Коьп йылларга коьлем наьсип йорайман.
Савлыгынъыз куьннен-куьнге беркисин,
Суьйининъиз тоьгеректе яшавга.
Кус йырлаган яслык артта калды деп,
Оькинменъиз оьтип кеткен йылларга.
Куьндей кимик ярык тоьгип яшавда
Баьримизге терен билим бергенсиз.
Кыйынлыкка дунъяда енъ бермей,
Юреклерге бизим оьмир киргенсиз.
Кутпавшы: Мархаба Базарбаевна Нурманбетова.

Терекли-Мектеб авыл яшавшысы

Руслан Алибекович Янполовқа

7-нши мартта 15 яска толаягы ман

Язлык басы – март айда
Бизим Руслан тувыпты.
Буьгуьн болса кедемиз
Он бес яска толыпты.
Алдыдагы йылларынъ
Куванышлар аькелсин.
Юрген йолга дайым да
Куьн шувагы тоьселсин.

Кутлавшылар: атайы Абдулла, тетеси Вагидат, Азиза, Султан,
Карина, Эльдар, Марина, Диана, Мансур, Тимур.

Адрес редакции
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru
Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)
Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 2150.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.
Газета отпечатана в типографии ООО «Издательство «Лотос» по адресу: 367018, ДР, г.Махачкала, Проспект Петра I, 61.